

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ МЕНЕДЖМЕНТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕФМ

**"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ:
актуальні питання науки і практики"**

**"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT:
Topical issues of science and practical activity"**

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ЕФМ

3' 2018 (31)

Заснований у 1997 році під назвою "Вісник Вінницького державного сільськогосподарського інституту". У 2010 – 2014 роках виходив під назвою "Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету"
З 2015 року "Економіка. Фінанси. Менеджмент:
актуальні питання науки і практики"

Свідоцтво про державну реєстрацію
засобів масової інформації №21154-10954ПР від 31.12.2014 р.

Засновник

Вінницький національний аграрний університет

Редакційна колегія:

Головний редактор

доктор економічних наук, професор, академік НААН Калетнік Г.М.

Заступник головного редактора

кандидат економічних наук Кіреєва Е.А.

Члени редакційної колегії:

*доктор юридичних наук, професор Авдійський В.І. (Росія);
доктор, професор Белік П. (Словаччина); доктор економічних наук,
професор Буреннікова Н.В.; доктор економічних наук, доцент Вдовенко Л.О.;
кандидат економічних наук, доцент Гончарук І.В.; кандидат економічних наук, доцент
Гончарук Т.В.; доктор економічних наук, професор Горська О. (Словаччина);
доктор економічних наук, професор Гуцаленко А.В.;
доктор, професор Данн Дж. В. (США); доктор економічних наук,
професор, академік НААН Дем'яненко М.Я.; доктор економічних наук, професор,
академік НААН Жук В.М.; доктор економічних наук, професор,
академік НААН Кваша С.М.; доктор економічних наук, член-кореспондент НААН
Кириленко І.Г.; доктор економічних наук, професор Коляденко С.В.; доктор економічних
наук, професор Клепауці Б. (Польща); доктор економічних наук, професор Мазур А.Г.;
доктор економічних наук, професор, академік НААН Малік М.Й.; доктор економічних наук,
професор Масленнікова Н.П. (Росія); доктор юридичних наук, доцент Мельничук О.Ф.;
кандидат економічних наук, доцент Мулик Т.О.; доктор економічних наук, професор,
академік НААН Панасюк Б.Я.; доктор економічних наук, доцент Польова О.Л.;
доктор економічних наук, професор Прутська О.О.; доктор економічних наук,
професор Свиноус І.В.; доктор економічних наук, професор, академік НААН
Сичевський М.П.; кандидат економічних наук, доцент Томчук О.В.; доктор економічних
наук, доцент Ціхановська В.М.; кандидат економічних наук, доцент Шаманська О.І.;
доктор економічних наук, професор Шпикуляк О.Г.; доктор економічних наук, професор,
академік НААН Шпичак О.М.; кандидат економічних наук, доцент Янчук Г.В.*

Адреса редакції: **21008, Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. 52 - 07 - 37**
Сайт журналу: <http://efm.vsau.org/>, Електронна адреса: efm@vsau.vin.ua

Відповідальний секретар редакції, кандидат сільськогосподарських наук,
доцент – **Янчук В.І.**,
літературний редактор-коректор і переклад іноземною мовою – **Хомяковська Т.О.**,
технічний секретар і оператор комп'ютерного набору – **Пришляк Н.В.**

©Вінницький національний аграрний університет, 2018

"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT:

Topical issues of science and practical activity"

Ukrainian Scientific and Production Journal

3' 2018 (31)

Founded in 1997 under the name "Herald of Vinnitsa State Agricultural Institute".

In 2010 - 2014 years was published under the name of "Collected Works of Vinnytsia National Agrarian University".

Since 2015 "Economy. Finances. Management: topical issues of science and practical activity".

Certificate of registration of mass media №21154-10954 PR from 31.12.2014

Founder:

Vinnytsia National Agrarian University

Editorial Board:

Chief editor

Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine **Kaletnik H.**

Assistant chief editor

Candidate of Economic Sciences **Kirieieva E.**

Editorial Staff Members:

Doctor in law, professor **Aydiyskyi V. (Russia)**; *Doctor, professor* **Belik P. (Slovakia)**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Buriennikova N.**; *Doctor of Economic Sciences, associate professor* **Vdovenko L.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Honcharuk I.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Honcharuk T.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Horska E. (Slovakia)**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Hutsalenko L.**; *Doctor, professor* **Dann J.V. (USA)**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Demianenko M.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Zhuk V.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Kvasha S.**; *Doctor of Economic Sciences, corresponding member of NAAS of Ukraine* **Kyrylenko I.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Koliadenko S.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Klepatski B. (Poland)**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Mazur A.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Malik M.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Maslennikova N. (Russia)**; *Doctor in Law, associate professor* **Melnychuk O.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Mulyk T.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Panasiuk B.**; *Doctor of Economic Sciences, associate professor* **Polyova O.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Prutska O.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Svynous I.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Sychevskiy M.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Tomchuk O.**; *Doctor of Economic Sciences, associate professor* **Tsikhanovska V.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Shamanska O.**; *Doctor of Economic Sciences, professor* **Shpykuliak O.**; *Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine* **Shpychak O.**; *Candidate of Economic Sciences, associate professor* **Yanchuk H.**

Address of editorial office: **21008, 3. Sonyachna Str, Vinnytsia, 52 - 07 - 37,**

Web site: <http://efm.vsau.org/>, e-mail: efm@vsau.vin.ua

Editor secretary - Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor - **Yanchuk V.,**
language corrector, translator - **Khomyakovska T.,**
technical secretary and computer operator - **Pryshliak N.**

©**Vinnytsia National Agrarian University, 2018**

ЗМІСТ

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І ВИРОБНИЧИХ ВІДНОСИН A. MAZUR, O. KUBAI. SPATIAL ORGANIZATION OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT	7
I. B. GONCHARUK, V. I. STAROSUD, T. O. MULIK. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА (НА ПРИКЛАДІ ЯЛТУШКІВСЬКОЇ ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНОЇ СТАНЦІЇ ІБК І ЦБ НААН УКРАЇНИ)	18
ІННОВАЦІЙНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ Ю. В. СТАВСЬКА. ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗМІСТ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ	35
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ О. І. ПІДГУРСЬКИЙ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ІМІТАЦІЙНОГО ТА МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ СУПЕРПОЗИЦІЇ ПУАССОНІВСЬКОГО ТА РЕГУЛЯРНОГО ПОТОКІВ ТРАНЗАКЦІЙ	47
ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРАВА О. Д. ШЕВЧУК. РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ: НАБЛИЖЕННЯ ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	61
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА Ю. В. ДОВГАНЬ. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕТАП ОЦІНКИ РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	76
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ О. В. ТОМЧУК, В. Ю. ФАБІЯНСЬКА. ПОНЯТТЯ БІОМАСИ ЯК ОСОБЛИВОГО ОБ'ЄКТА ОБЛІКУ	91
Я. П. ІЩЕНКО, О. О. ЛЮБАР. ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ НА УМОВАХ ЕМФІТЕВЗИСУ: ПРАВОВИЙ ТА ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТИ	103
І. М. ЛЕПЕТАН, Н. Г. ЗДИРКО. СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	115
Т. Ф. ПЛАХТІЙ. ПОДАТКОВА ЗНИЖКА З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ	125
ДИСКУСІЇ К. І. ЛЕВЧУК. СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ (1991-1992 РОКИ)	144
ДУМКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО К. В. БУРКО. ЗАВДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	153

Журнал внесено в оновлений перелік наукових фахових видань України з економічних наук під назвою **"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"** (підстава: Наказ Міністерства освіти і науки України 21.12.2015 №1328).

Включений до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових праць:
Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського, Україна, сайт: <http://nbuv.gov.ua>
Google Академія, сайт: <http://scholar.google.com.ua>

Матеріали друкуються українською, англійською і російською мовами.

Номер схвалено і рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету, протокол № 11 від 12 квітня 2018 р.

Усі права застережені. Тексти статей, таблиці, графічний матеріал, формули захищені законом про авторські права. Передрук і переклад статей дозволяється за згодою авторів. Відповідальність за зміст публікацій і достовірність наведених в них даних та іншої інформації, несуть автори статей. Висловлені у надрукованих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Підписано до друку 12 квітня 2018 року

Формат 60x84/8. Папір офсетний.

Друк офсетний. Ум. друк. арк. 15,0

Тираж 100.

Зам № 246

Віддруковано у
Вінницькому національному аграрному університеті
м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, 21008.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5009 від 10.11.2015

CONTENTS

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND PRODUCTION RELATIONS

A. MAZUR, O. KUBAI. SPATIAL ORGANIZATION OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT 7

I. HONCHARUK, V. STAROSUD, T. MULYK. FINANCIAL RESULTS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: THE MECHANISM OF FORMATION AND ANALYTICAL ASSESSMENT (ON THE EXAMPLE OF YALTUSHKIV EXPERIMENTAL BREEDING STATION OF THE INSTITUTE OF BIOENERGY CROPS AND SUGAR BEETS OF THE NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE) 18

INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES

Y. STAVSKA. THE FEATURES AND CONTENT OF HOSPITALITY INNOVATION 35

MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS

O. PIDHURSKYI. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE RESULTS OF SIMULATION AND MATHEMATICAL MODELING OF SUPERPOSITION OF POISSON AND REGULAR FLOW OF TRANSACTIONS 47

INSTITUTIONAL ISSUES OF ECONOMICS, FINANCE, MANAGEMENT AND LAW

O. SHEVCHUK. ACCOUNTING CHAMBER OF UKRAINE: APPROXIMATION TO THE REQUIREMENTS OF INTERNATIONAL STANDARDS 61

FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT AND TAX POLICY

Y. DOVHAN. ANALYSIS OF THE FINANCIAL POSITION AS A KEY STAGE IN ASSESSING THE LEVEL OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE ENTERPRISE 76

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

O. TOMCHUK, V. FABIYANSKA. CONCEPT OF BIOMASS AS A SPECIAL OBJECT OF ACCOUNTING 91

Y. ISHCHENKO, O. LIUBAR. USE OF LAND UNDER CONDITIONS OF EMPHYTEUSIS: LEGAL AND ACCOUNTING ASPECTS 103

I. LEPETAN, N. ZDYRKO. STATISTICAL REPORTING AS A SOURCE OF INFORMATION SUPPORT FOR GROWING ENERGY CROPS IN UKRAINE 115

T. PLAKHTII. TAX ABATEMENT ON PERSONAL INCOME TAX: APPLICATION PROCEDURE AND DOCUMENTARY ASSIGNMENT 125

DISCUSSION

K. LEVCHUK. ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF FARMS OF VINNYTSIA REGION (1991-1992) 144

VIEWPOINT OF A YOUNG SCIENTIST

K. BURKO. ACCOUNTING TASKS IN TERMS OF REALIZATION OF STRATEGIC OBJECTIVES OF STATE POLICY ON LAND RELATIONS REGULATIONS 153

The journal is entered on an updated list of scientific professional editions of Ukraine on economic sciences called "**Economy. Finances. Management: actual issues of science and practical activity**" (Resolution of Ministry of Education and Science of Ukraine №1328 from 21.12.2015).

Included with the international scientometric databases and directories of scientific publications:
The National Library V.I. Vernadsky, Ukraine , site: <http://nbuv.gov.ua>
Google Scholar website : <http://scholar.google.com.ua>

Materials are published in Ukrainian, English and Russian Languages.

Issue is approved and recommended to publish at the decision of the Academic Council of Vinnitsia National Agrarian University, Act № 11 from 12 April 2018

All rights are reserved. The texts of articles, tables, graphics, formulas are reserved by copyright. Reproduction and translation of articles are permitted with the consent of the authors. The authors of the articles are responsible for the content and accuracy of publications, presented data and other information. The views expressed in the articles do not necessarily reflect the views of the editorial board and do not impose any obligation on it.

Signed for printing 12 April 2018
Format 60x84 / 8. Offset paper.
Offset Printing. pp. 15,0
Circulation 100.
№ 246

Published by Vinnitsia National Agrarian University
21008, Vinnitsia, 3 Soniachna str.
Subject of publishing activity license
SK №5009 from 10.11.2015

**Тематична спрямованість
Всеукраїнського науково-виробничого журналу
"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ:
актуальні питання науки і практики"**

наукові та виробничі аспекти економічної та фінансової діяльності
суб'єктів в агропромисловій сфері та суміжних галузях,
соціально-економічного розвитку села

Шановні автори публікацій!

Статті мають бути оформлені згідно нормативів МОН України і вимог журналу (вимоги розміщені на сайті журналу: <http://efm.vsau.org/>), прохання надсилати на електронну адресу: efm@vsau.vin.ua

**До друку приймаються статті українською, російською,
англійською мовами, за такими рубриками:**

- ❖ Сторінка головного редактора
- ❖ Теорія та історія економічної думки
- ❖ Розвиток продуктивних сил і виробничих відносин
- ❖ Економіка та ефективність виробничо-господарської діяльності
- ❖ Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища
- ❖ Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика
- ❖ Інноваційна та інвестиційна діяльність
- ❖ Проблеми економічної і соціальної політики
- ❖ Бізнес і підприємництво.
- ❖ Ринок. Ціноутворення. Інфраструктура
- ❖ Логістика і транспорт
- ❖ Менеджмент та маркетинг
- ❖ Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці
- ❖ Соціальна сфера. Розвиток територій
- ❖ Світова економіка та зовнішньоекономічна діяльність
- ❖ Інституційні проблеми економіки, фінансів, менеджменту та права
- ❖ Практичні аспекти розвитку виробничих систем і соціуму
- ❖ Фінансово-кредитне забезпечення і податкова політика
- ❖ Бухгалтерський облік, аналіз та аудит
- ❖ Дискусії
- ❖ Думка молодого вченого
- ❖ Апробація економічних досліджень
- ❖ Новини економіки, фінансів і менеджменту
- ❖ Новини законодавства
- ❖ Видання з актуальних проблем економіки, фінансів і менеджменту
- ❖ Вітальні проєкти
- ❖ Повідомлення
- ❖ Наші дописувачі

УДК 657.372.01

**СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ ЯК
ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ
ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР
В УКРАЇНІ ©**

І.М. ЛЕПЕТАН,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського
обліку,

Н.Г. ЗДИРКО,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту та
державного контролю,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Стаття присвячена дослідженню інформаційного забезпечення вирощування енергетичних культур в Україні. Виокремлено фактори, які зумовлюють перехід від використання традиційних до відновлюваних джерел енергії, а також чинники, які сприяють досягненню Україною енергонезалежності. Визначено переваги вирощування енергетичних культур, які сформовано за екологічними, соціальними та економічними напрямками. Виокремлено обставини, які перешкоджають ефективному впровадженню біотехнологій в Україні. Розглянуто приклади інструментів стимулювання вирощування енергетичних культур в країнах Європейського Союзу, а також наведено особливості механізмів підтримки держави у вирощуванні енергетичних культур. Наведено науково обґрунтовану класифікацію енергетичних культур, яка сприятиме підвищенню інформативності бухгалтерського обліку та звітності щодо показників витрат та доходів, пов'язаних з вирощуванням таких культур. Висвітлені проблемні аспекти розкриття інформації щодо вирощування енергетичних культур, а також фінансового стимулювання розвитку біоенергетики з боку держави. Внесено пропозиції щодо підвищення інформативності статистичної звітності у частині вирощування енергетичних культур. Визначено перспективи успішного розвитку ринку біопалива в Україні, а також шляхи забезпечення енергетичної, продовольчої та екологічної безпеки України.

Ключові слова: енергетичні культури, біоенергетика, біомаса, біологічне паливо, біоетанол, біоресурси, відновлювані джерела енергії, статистична звітність, державна підтримка, фінансове стимулювання.

Рис. 2. Табл. 2. Літ. 9.

Постановка проблеми. Негативний вплив людства на навколишнє природне середовище, антропогенна діяльність людини та інтенсивні методи виробництва поряд з постійним зростанням чисельності населення на планеті, а відтак, і безперервним зростанням попиту на паливо зумовлює необхідність заміщення його відновлюваними видами палива. З огляду на зростання глобального дефіциту ресурсів особливого стратегічного значення набуває одержання енергії саме з біологічного палива. Для одержання рослинної біомаси вирощують близько 20 видів енергетичних культур, тобто рослин, які використовують безпосередньо як паливо,

© **І.М. ЛЕПЕТАН, Н.Г. ЗДИРКО, 2018**

або для виробництва біопалива. У процесі оцінювання показників щодо вирощування та використання енергетичних культур на рівні держави ключова роль відводиться інформуванню. Статистична звітність є джерелом формування достовірної, релевантної, повної інформаційної бази, на підставі якої здійснюється процес управління в галузі біоенергетики як на мікро-, так і на макрорівнях. Однак вважаємо, що форми статистичної звітності потребують удосконалення в частині розширення переліку енергетичних культур, а також державного стимулювання вирощування сировинної бази для виробництва біопалива в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітлення особливостей вирощування та використання продукції рослинництва на енергетичні потреби та розвитку виробництва біопалив здійснили О. Бородіна, Г. Гелетуха [7], Г. Калетнік [4], О. Климчук [3], С. Олійнічук, І. Прокопа, О. Прутська, Н. Пришляк [6], М. Роїк, П. Саблук, К. Сокольникова [1], Станько Т [5], О. Шпикуляк, О. Шпичак, Т. Чайка [2], І. Яснолоб [2] та інші. Проте питання інформаційного забезпечення вирощування та використання енергетичних культур при виробництві біопалив для забезпечення енергетичної незалежності України потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті. Обґрунтування екологічних та соціально-економічних переваг вирощування енергетичних культур, дослідження інформаційного забезпечення в частині державного стимулювання розвитку біоенергетики, а також надання пропозицій щодо підвищення інформативності звітності для потреб управління на мікро- та макрорівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість європейських країн, за останнє десятиліття, вдвічі зменшили використання традиційних джерел енергії – газу, вугілля та електрики і перейшли на біопаливо. Наприклад, Фінляндія планує до 2020 року на 100% застосовувати біоресурси як для підприємств, так і для населення. В Україні використовується менше 10% біоенергії: недостатньо використовується потенціал у виробництві біоетанолу, твердого палива [1].

Як вважає Чайка Т.О., альтернативна енергетика – необхідність для бізнесу й населення [2, с. 28]. Із 32 млн га сільськогосподарських земель близько 4 млн га малородючих, які можна задіяти для вирощування саме енергетичних культур (міскантуса гігантського, свічграсу (проса лезоподібного), салікса (верби енергетичної), топінамбура, тополі). Так при вирощуванні на 1 млн га енергетичних культур і середній їх врожайності 11,5 млн т/рік можна замінити до 5,5 млрд м³ газу в рік. Таким чином, потенційно Україна може замінювати енергетичними культурами близько 20 млрд м³ газу, що сприятиме досягненню енергонезалежності [2, с. 28].

Як вважає Климчук О.В., використання відновлюваних джерел енергії, в першу чергу біомаси, є актуальним для України, оскільки дозволяє зменшити її залежність від імпортованих енергоносіїв та підвищити економіко-енергетичну безпеку [3, с. 24].

Вирощування енергетичних культур дає можливість вирішити екологічні та соціально-економічні проблеми розвитку регіонів (рис.1).

Використання сільськогосподарської продукції для виробництва енергії сприятиме збільшенню обсягів споживання власних, відносно дешевих відновлюваних енергоресурсів для задоволення потреб як сільських домогосподарств, так і агропромислового комплексу в цілому; створяться умови для розвитку середньо- та дрібнотоварних форм господарювання на селі, які завдяки кооперації можуть бути повноправними та ефективними гравцями на біоенергетичному ринку [3, с. 34].

Рис. 1. Переваги вирощування енергетичних культур

Джерело: побудовано на основі [1]

Однак, поряд із беззаперечними вигодами вирощування енергетичних культур існують обставини, які перешкоджають розвитку саме цього виду господарювання. До них можна віднести:

- 1) відсутність державного фінансового стимулювання розвитку біоенергетики;
- 2) відсутність сприятливих механізмів (субсидій, пільг) для виробників обладнання з отримання біопалива;
- 3) недостатньо розвинений ринок біомаси та біопалива;
- 4) відсутність сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій.

У країнах Європейського Союзу існують різні механізми стимулювання вирощування енергетичних культур.

Підтримуємо позицію Калетніка Г.М. у тому, що розвиток внутрішнього споживання біопалив, як свідчить європейський досвід, практично неможливий без державної підтримки та створення економічних стимулів для використання відновлювальних ресурсів [4, с. 10].

Станько Т.М. також вважає, що ні в одній країні світу біоенергетика не стала б рентабельною без державної підтримки та скоординованої роботи енергетиків, лісового та сільського господарства [5, с. 82].

Використанню біомаси у якості джерела для виробництва біопалива приділяють велику увагу в Німеччині, Польщі, Швеції, Данії [6, с. 14].

Інструменти стимулювання вирощування енергетичних культур в країнах Європейського Союзу наведено у табл. 1.

Інструментами стимулювання вирощування енергетичних культур у країнах Європейського Союзу є “зелений” тариф на електроенергію з біомаси/біогазу та субсидія на гектар площі під енергетичними культурами [5, с. 83].

Таблиця 1

Інструменти стимулювання вирощування енергетичних культур в країнах Європейського Союзу

Країни	Стимули
Австрія	Великий ринок для біопалив, у т.ч. гранул
Великобританія	Обмежені ресурси деревної біомаси
Данія	Високі ціни на біомасу
Іспанія	Великий потенціал земель, доступних для вирощування енергокультур
Італія	Реформа цукрової галузі
Німеччина	Стимулювання виробництва біогазу для подачі в мережу; стимулювання виробництва біопалив 2-го покоління
Польща	Законодавство з виробництва електроенергії з біомаси (стимулювання використання сільськогосподарської біомаси)
Румунія	Є значні площі, доступні для вирощування енергокультур
Фінляндія	Великий ринок/попит на біомасу
Франція	Фонд для проведення реформи цукрової галузі; акцент на очистці стічних вод і захисті водоносних горизонтів
Швеція	Податок на викиди CO ₂ ; великий ринок/попит на біомасу

Джерело: [5, с. 83]

У рамках Єдиної соціальної політики Європейського Союзу з 2013 р. існує зобов'язання фермерів, які володіють більше 15 га орних земель, не менше 5% відповідних площ виділяти для вирощування енергетичних культур, але без застосування хімічних добрив та пестицидів [5, с. 83].

Також держава повинна спрямовувати кошти на проведення досліджень у галузі біотехнологій та біоенергетики.

Політика Європейського Союзу у галузі наукових досліджень та інновацій включає Стратегічний план енерготехнологій, у межах програми якого близько 5,8 млрд євро виділяється на дослідження технологій, які забезпечують екологічно чисту та ефективну поставку енергії [7].

В Україні проводяться наукові дослідження в галузі біоенергетичних технологій, які здійснюються відомими науковцями, висококваліфікованими фахівцями та працівниками науково-виробничих та навчальних структур, що входять до складу ННВК “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум” і чий внесок у розвиток сучасної національної біоенергетики є надважливим, проте недостатньо оціненим державою в сучасних реаліях [4, с. 10].

Незважаючи на поширення вирощування енергетичних культур, на сьогодні не існує їх загальноприйнятої класифікації (рис. 2).

Науково обґрунтована класифікація енергетичних культур сприятиме підвищенню інформативності бухгалтерського обліку та звітності щодо показників витрат та доходів, пов'язаних з вирощуванням таких культур.

Варто зазначити, що інформація щодо обсягів виробництва продукції рослинництва (в т.ч. енергетичних культур), її руху, а також структури собівартості за її видами наведена у формі державного статистичного спостереження “Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств” (№ 50 с.-г.).

Однак підприємства малих форм господарювання складають Звіт про витрати на виробництво продукції сільського господарства (№ 2-ферм), розділи якого не уніфіковані з розділами форми № 50 с.-г. та не розкривають інформації щодо складу витрат на вирощування енергетичних культур, а також показників щодо руху продукції рослинництва.

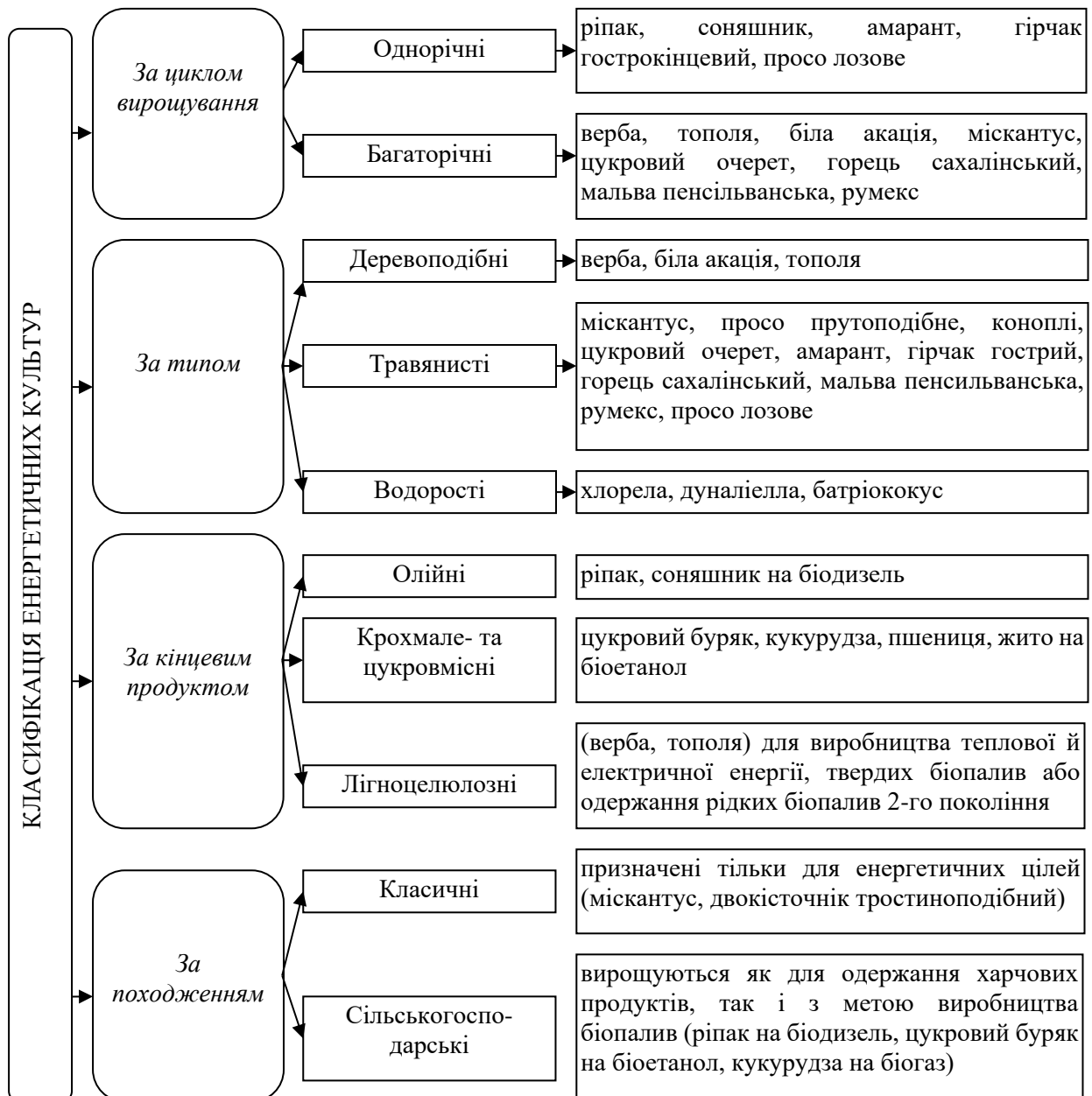

Рис. 2. Класифікація енергетичних культур

Джерело: побудовано на основі [2, с. 30]

Виходить, що органи статистики узагальнюють інформацію, яку надає частина господарств (за ф. 50 с.-г.), а дані більшості фермерських господарств (складають статистичну звітність за ф. № 2-ферм) ігноруються. Відсутність даних за видами продукції в формі № 2-ферм перешкоджає в подальшому здійснювати аналіз обсягів

виробництва та реалізації тієї чи іншої продукції. Звідси випливає, що на рівні держави не простежуються чіткі та достовірні дані щодо виробництва тієї чи іншої продукції (в т.ч. енергетичних культур).

Саме тому пропонуємо уніфікувати розділи щодо розкриття інформації про виробництво продукції, які мають містити статистичні форми, а також доповнити перелік продукції рослинництва енергетичними культурами із метою узагальнення інформації щодо забезпечення біоенергетичної галузі сировинними ресурсами на рівні регіонів та держави в цілому.

Наказами “Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 50-сг (річна) “Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств” від 06.06.2017 р. № 127 [8] та “Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ферм (річна) “Звіт про витрати на виробництво продукції сільського господарства (робіт, послуг)” від 21.07.2017 № 193 [9] внесені зміни що стосуються скасування розділів щодо державної підтримки.

На нашу думку, враховуючи досвід країн Європейського Союзу щодо стимулювання вирощування енергетичних культур, та в цілях прийняття управлінських рішень для підвищення біоенергетичного потенціалу України, варто було б відобразити дані про фінансову підтримку виробництва продукції рослинництва (в т.ч. енергетичних культур) та продукції тваринництва. Розділ, запропонований для внесення до форм статистичної звітності, наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Запропонована структура розділу “Державна підтримка” у формах статистичної звітності

Напрями підтримки за видами	Код рядка	Форми державної підтримки, тис. грн		
		Дотації	Субсидії	Пільгове оподаткування
А	Б	В	Г	Д
1. ГАЛУЗЕВА ПІДТРИМКА	6100			
<i>Державна підтримка галузі рослинництва, в т.ч.</i>	6110			
Підтримка виробництва продукції рослинництва:	6111			
<i>зернових</i>	6112			
<i>ріпаку</i>	6113			
<i>соняшнику</i>	6114			
<i>кукурудзи</i>	6115			
<i>цукрових буряків</i>	6116			
...				
<i>інші</i>	6119			
Підтримка садівництва та виноградарства	6120			
Державна підтримка розвитку хмелярства	6130			
<i>Державна підтримка галузі тваринництва, в т.ч.</i>	6140			
Підтримка виробництва продукції тваринництва:	6150			
<i>ВРХ</i>	6151			
<i>свиней</i>	6152			
<i>птиця</i>	6153			
<i>молока</i>	6154			
...				
<i>інші</i>	6159			

Продовження табл. 2

<i>A</i>	<i>Б</i>	<i>В</i>	<i>Г</i>	<i>Д</i>
Підтримка відтворення водних живих ресурсів	6160			
2. КРЕДИТНА ПІДТРИМКА	6200			
Часткова компенсація вартості кредитів	6210			
За іншими напрямками	6220			
ТЕХНІЧНА ПІДТРИМКА	6300			
Придбання техніки вітчизняного виробництва	6310			
Придбання біоенергетичного обладнання	6320			
За іншими напрямками	6330			
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНА ПІДТРИМКА	6400			
Селекція в рослинництві	6410			
Селекція в тваринництві та птахівництві	6420			
Наукові дослідження в галузі біотехнологій	6430			
За іншими напрямками	6440			
РАЗОМ				

Джерело: розробка авторів

Для успішного розвитку ринку біопалива в Україні пропонується ввести часткове покриття державою відсоткових ставок кредитів або ж субсидування енергетичних плантацій, а також здійснити відповідне фінансування із державного бюджету [5, с. 85].

Запропоновані зміни даватимуть можливість оцінити державну підтримку не тільки сільськогосподарського виробництва, а й дієвість інструментів щодо стимулювання вирощування енергетичних культур на мікро- та макрорівнях.

Доцільним, на нашу думку, є передбачення висвітлення даної інформації для несільськогосподарських підприємств, які займаються власне вирощуванням виключно енергетичних культур.

Одним із важливих питань є відсутність енергетичних культур у класифікаторі сільськогосподарських культур [5, с. 83]. Наразі лише енергетична верба як технічна культура включена у класифікатор. У певний момент це може зумовити юридичні проблеми для виробників. Часто трапляється так, що виробникам енергетичних культур необхідно сплатити ПДВ при оформленні відносин з інвестором, тоді як вони не виробили ніякої продукції. Така ситуація зумовлена тим, що продукцією вважаються саджанці, які вирощені для закладки нових плантацій. Ще однією ключовою проблемою є те, що виробник енергетичних культур не вважається сільськогосподарським виробником і не має відповідних пільг до того часу, поки не здійснено першого продажу урожаю [5, с. 83].

Як вважає Калетнік Г.М., Україна має достатню кількість малопродуктивних земель для ефективного вирощування біоенергетичних рослин, сировинну базу для виробництва біопалив та їх використання для отримання теплової та електричної енергії. Необхідним є запровадження ефективної системи інноваційно-інвестиційного забезпечення, соціально-економічного стимулювання розвитку біоенергетики, зокрема шляхом визначення та інвентаризації земель, які можуть використовуватися для вирощування біоенергетичних культур, здійснення оцінки потенціалу біомаси в країні та стимулювання сталого виробництва біомаси та біопалив. Важливим також є створення інформаційно-аналітичного центру з питань просування біоенергетики та інформування населення, створення мережі полігонів для відпрацювання технологій вирощування та отримання насіння і садівного матеріалу біоенергетичних культур [4, с. 14].

Для забезпечення енергетичної, продовольчої та екологічної безпеки України необхідно: стимулювати малий і середній бізнес субсидіюванням їхньої діяльності; забезпечити часткове відшкодування державою відсоткових ставок комерційних банків для фермерів, які вирощують енергетичні культури; субсидіювати внутрішні ціни на газ для населення; забезпечити державну підтримку наукових досліджень та інноваційної діяльності у галузі вдосконалення нових технологій вирощування, перероблення біосировини й розробки науково обґрунтованої стратегії розвитку сектору біоенергетики, яка б враховувала усі фактори енергетичної безпеки [2, с. 33].

Висновки. Вирощування енергетичних культур із метою забезпечення енергетичної незалежності України та використання їх у цілях виробництва біопалива є перспективним напрямом, однак потребує удосконалення правового забезпечення, впровадження інноваційних технологій та фінансового стимулювання із боку держави. Одним із шляхів отримання належної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень на рівні держави, є статистична звітність для різних форм господарювання, яка потребує доопрацювання в частині розширення переліку продукції рослинництва (в тому числі енергетичних культур), а також напрямків та форм державної підтримки вирощування сировини для виробництва біопалива. Удосконалення статистичної звітності сприятиме підвищенню інформативності даних щодо розвитку біоенергетики, а також уможливить її узагальнення на мікро- та макрорівнях.

Список використаних джерел

1. Сокольникова К.А. Є в нас замість вугілля, газу і дров – енергетичні культури [Електронний ресурс]. / К.А. Сокольникова. – Режим доступу: <http://agroportal.ua>.
2. Чайка Т.О. Еколого-соціо-економічні переваги вирощування енергетичних культур / Т.О. Чайка, І.О. Яснолоб // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 28-34.
3. Климчук О.В. Специфіка розвитку галузі рослинництва та особливості формування сировинної бази для виробництва біопалив в Україні / О.В. Климчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 6. – С. 24-37.
4. Калетнік Г.М. Інвестиційно-інноваційне забезпечення вирощування біоенергетичних культур та виробництва біопалив / Г.М. Калетнік, Г.С. Гончарук, Ю.В. Довгань // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 1. – С. 7-18.
5. Станько Т.М. Стимулювання вирощування екологічно ефективних енергетичних культур / Т.М. Станько // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 16 (4). – С. 81-85.
6. Пришляк Н.В. Енергетична верба – перспективна альтернативна культура для отримання біопалива / Н.В. Пришляк, Я. В. Волошина // Біоенергетика. – 2014. – № 1. – С. 14.
7. Гелетуха Г.Г. Сучасний стан та перспективи розвитку біоенергетики в Україні / Г.Г. Гелетуха, Т.А. Желєзна, О.В. Трибой. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uabio.org>.
8. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 50-сг (річна) “Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств”: Наказ Державної служби статистики України від 06.06.2017 р. № 127.
9. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ферм (річна) “Звіт про витрати на виробництво продукції сільського господарства (робіт, послуг)”: Наказ Державної служби статистики України від 21.07.2017 № 193.

Список використаних джерел у транслітерації/References

1. Sokolnykova K.A. Ye v nas zamist vuhillia, hazu i drov – enerhetychni kultury [Elektronnyi resurs]. / K.A. Sokolnykova. – Rezhym dostupu: <http://agroportal.ua>.
2. Chaika T.O. Ekoloho-sotsio-ekonomichni perevahy vyroshchuvannia enerhetychnykh kultur / T.O. Chaika, I.O. Yasnolob // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – Pp. 28-34.
3. Klymchuk O.V. Spetsyfika rozvytku haluzi roslynnytstva ta osoblyvosti formuvannia syrovynnoi bazy dlia vyrobnytstva biopalyv v Ukraini / O.V. Klymchuk // Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky. – 2017. – № 6. – Pp. 24-37.
4. Kaletnik H.M. Investytsiino-innovatsiine zabezpechennia vyroshchuvannia bioenerhetychnykh kultur ta vyrobnytstva biopalyv / H.M. Kaletnik, H.S. Honcharuk, Yu.V. Dovhan // Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky. – 2017. – № 1. – Pp. 7-18.
5. Stanko T.M. Stymuliuvannia vyroshchuvannia ekolohichno efektyvnykh enerhetychnykh kultur / T.M. Stanko // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky. – 2016. – Vyp. 16 (4). – Pp. 81-85.
6. Pryshliak N.V. Enerhetychna verba - perspektyvna alternatyvna kultura dlia otrymannia biopalyva / N.V. Pryshliak, Ya.V. Voloshyna // Bioenerhetyka. – 2014. – № 1. – P. 14.
7. Heletukha H.H. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku bioenerhetyky v Ukraini / H.H. Heletukha, T.A. Zheliezna, O.V. Tryboi. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://uabio.org>.
8. Pro zatverdzhennia formy derzhavnoho statystychnoho sposterezhennia № 50-sh (richna) “Zvit pro osnovni ekonomichni pokaznyky roboty silskohospodarskykh pidpriemstv”: Nakaz Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy vid 06.06.2017 r. № 127.
9. Pro zatverdzhennia formy derzhavnoho statystychnoho sposterezhennia № 2-ferm (richna) “Zvit pro vytraty na vyrobnytstvo produktsii silskoho gospodarstva (robit, posluh)”: Nakaz Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy vid 21.07.2017 № 193.

**ANNOTATION
STATISTICAL REPORTING AS A SOURCE OF INFORMATION SUPPORT
FOR GROWING ENERGY CROPS IN UKRAINE**

LEPETAN Inna,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Accounting Department,

ZDYRKO Nataliya,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Audit and State Control Department,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article is devoted to research of informational support of growing energy crops in Ukraine. The factors that determine the transition from using traditional sources to renewable energy sources, as well as factors that would contribute to Ukraine's energy independence, are identified. The advantages of cultivating energy crops, due to ecological, social and ecological factors, are determined. The circumstances that impede the effective implementation of biotechnology in Ukraine are highlighted. Examples of instruments for stimulating the cultivation of energy crops in the countries of the European Union are

considered, the peculiarities of the mechanisms of state support of cultivation of energy crops are presented. The scientifically grounded classification of energy crops is presented, which will rise the information provision of accounting and reporting on the indicators of costs and revenues associated with the cultivation of those crops. Problematic aspects of the disclosure of information concerning the cultivation of energy crops, as well as the financial stimulation of bioenergy development by the state are highlighted. Proposals for improving the information provision of statistical reporting in growing energy crops are made. The prospects of successful development of biofuel market in Ukraine, as well as ways of ensuring energy, food and ecological safety of Ukraine are determined.

Keywords: energy cultures, bioenergetics, biomass, biological fuel, bioethanol, bioresources, renewable energy sources, statistical reporting, state support, financial incentives.

Fig. 2. Table. 2. Lit. 9.

АННОТАЦИЯ СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОТЧЕТНОСТЬ КАК ИСТОЧНИК ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВЫРАЩИВАНИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КУЛЬТУР В УКРАИНЕ

*ЛЕПЕТАН Инна Михайловна,
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры бухгалтерского учёта,*

*ЗДЫРКО Наталия Григорьевна,
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры аудита и государственного контроля,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

Статья посвящена исследованию информационного обеспечения выращивания энергетических культур в Украине. Выделены факторы, которые обуславливают переход от использования традиционных источников к возобновляемым источникам энергии, а также факторы, способствующие достижению Украиной энергонезависимости. Определены преимущества выращивания энергетических культур, которые сформированы по экологическим, социальным и экологическим направлениям. Выделены обстоятельства, которые препятствуют эффективному внедрению биотехнологий в Украине. Рассмотрены примеры инструментов стимулирования выращивания энергетических культур в странах Европейского Союза, а также приведены особенности механизмов поддержки государства в выращивании энергетических культур. Приведенная научно обоснованная классификация энергетических культур, которая будет способствовать повышению информативности бухгалтерского учёта и отчетности по показателям затрат и доходов, связанных с выращиванием таких культур. Освещены проблемные аспекты раскрытия информации по выращиванию энергетических культур, а также финансового стимулирования развития биоэнергетики со стороны государства. Внесены предложения по повышению информативности статистической отчетности в части выращивания энергетических культур. Определены перспективы успешного развития рынка биотоплива в Украине, а также пути обеспечения энергетической, продовольственной и экологической безопасности Украины.

Ключевые слова: энергетические культуры, биоэнергетика, биомасса, биологическое топливо, биоэтанол, биоресурсы, возобновляемые источники энергии, статистическая отчетность, государственная поддержка, финансовое стимулирование.

Табл. 2. Рис. 2. Лит. 9.

Інформація про авторів

ЛЕПЕТАН Інна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна 3, e-mail: lepetan_inna@i.ua).

ЗДИРКО Наталія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аудиту та державного контролю, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

LEPETAN Inna – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: lepetan_inna@i.ua).

ZDYRKO Nataliya – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Audit and State Control Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: Natashka26@i.ua).

ЛЕПЕТАН Інна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського учёта, Вінницький національний аграрний університет (21008, г. Вінниця, ул. Солнечная, 3, e-mail: lepetan_inna@i.ua).

ЗДЫРКО Наталия Григорьевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры аудита и государственного контроля, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винниця, ул. Солнечная, 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

УДК 336.226.11

**ПОДАТКОВА ЗНИЖКА З ПОДАТКУ
НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ:
ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ТА
ДОКУМЕНТАЛЬНЕ
ПІДТВЕРДЖЕННЯ[©]**

Т.Ф. ПЛАХТІЙ,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та
оподаткування
в галузях економіки,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)*

Стаття присвячена актуальним питанням застосування податкової знижки з податку на доходи фізичних осіб: за навчання вищим та середнім закладам освіти; на сплату частини суми процентів за іпотечним кредитом; на сплату страхових платежів; на переобладнання транспортного засобу; на будівництво доступного житла тощо. Розкрито особливості оподаткування операцій з надання податкової знижки, результатом чого є часткове повернення сплачених зобов'язань до бюджету.

© Т.Ф. ПЛАХТІЙ, 2018